

सभासद बखर: छत्रपति श्री शिवप्रभूंचे चरित्र

अभ्यास घटक (Modules)
बी.ए.भाग-दोन :मराठी
अभ्यास पत्रिका क्रमांक-३

प्रा.धोंडीराम जगन्नाथ दमामे

सहाय्यक प्राध्यापक,मराठी विभाग,
आर्ट्स अँड कॉमर्स कॉलेज,आष्टा

E-mail – drjaykardamame@gmail.com

Mob.-7580058959

सभासद बखर: छत्रपति श्री शिवप्रभूंचे चरित्र

या युगी सर्व पृथ्वीवर म्लेंच्छ बादशाह मज्हाठा पादशहा येवढा
छत्रपति जाला ही गोष्ट काही सामान्य झाली नाही!

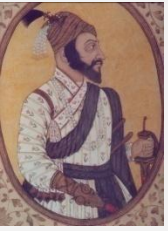
सर जदुनाथ म्हणाले

Maratha history cannot be completed without *Bakhars!*

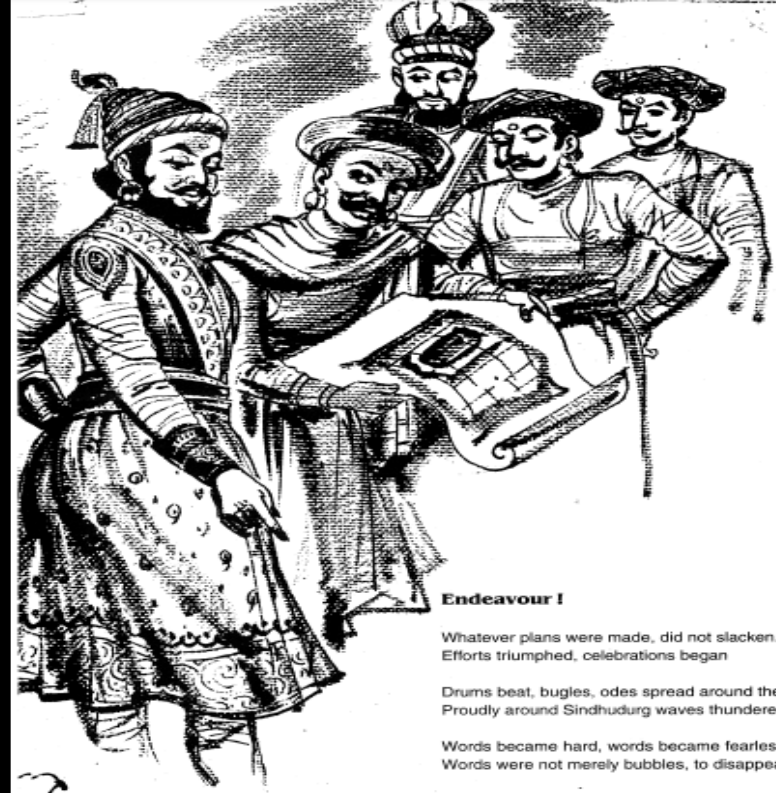

सुरेंद्रनाथ सेन

Worlds greatest administrators!

उहापोह

Endeavour !

Whatever plans were made, did not slacken.
Efforts triumphed, celebrations began

Drums beat, bugles, odes spread around the world
Proudly around Sindhudurg waves thundered!

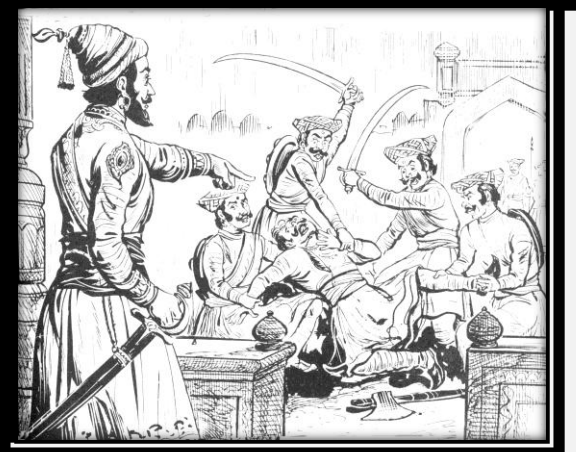
Words became hard, words became fearless
Words were not merely bubbles, to disappear useless

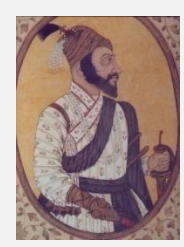
एकून ११३ गोष्टींचा उहापोह सभासदाने केलेला आहे!

बालपण व बारा मावळे

प्रसिद्ध
सर्ववर्षीय
पवित्र शास्त्र
नेमिबन्धनामुळे
संपन्नता

प्रजा म्हणजे तोच राज्याचा जीवनोपाय!

स्वराज्य

अफजलखान

व्हिक्टोरिया अँड अल्बर्ट म्युझियम, लंडन
येथे असणारे अफजलखानाचे दस्ताने

SHIVAJI'S TEN MEN²¹³

AFZALKHAN'S TEN MEN

Sambhaji Kawji

1

Sayyad Banda

Jiva Mahala

2

Abdul Sayyad

Siddhi Ibrahim

3

Rahim Khan

Kataji Ingale

4

Pahilwan Khan

Kondaji Kank

5

Pilaji Mohite

Yesaji Kank

6

Shankraji Mohite

Krishnaji Gaikwad

7

Kamal Murshid

Surji Katke

8

Visaji Murambak

9

Sambhaji Karwar

10

शिवाजी काय? चढे घोदियानिशी जिवंत कैद करून घेऊन येतो.

वाघनख व बिचवा

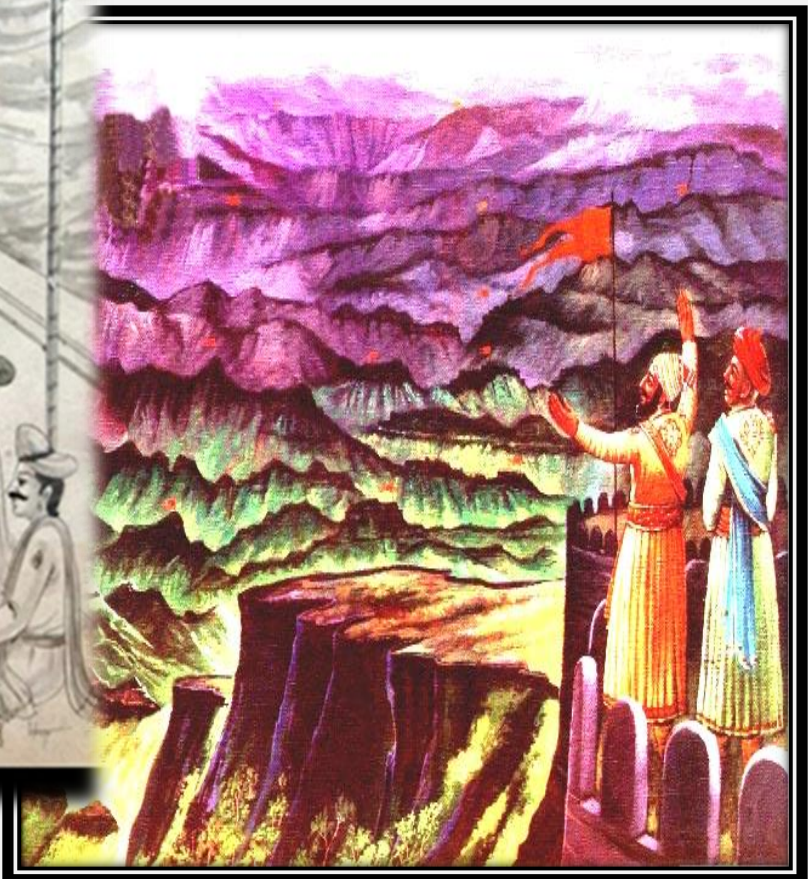
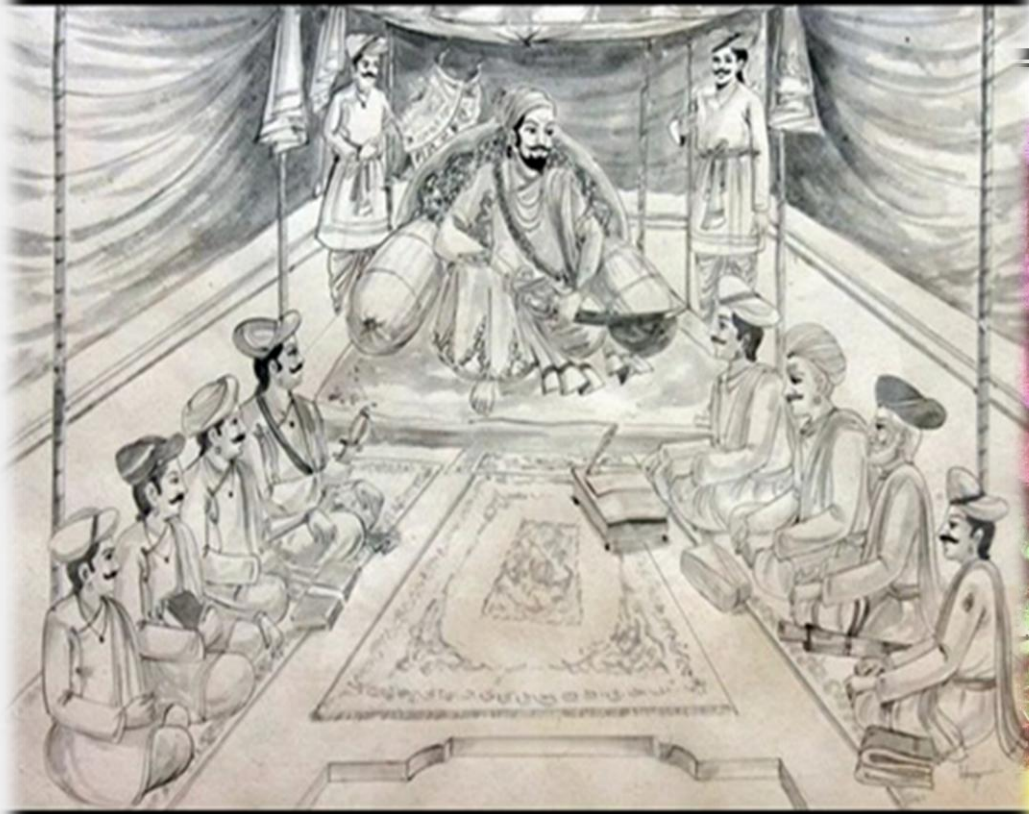
परित्राणाय साधूनाम् ! विनाशाय च दुष्कृताम् !

(२५)

खुदाने मुसलमानाची पातशाही दूर करून मराठ्यास दिली.

प्रशासन: किल्ले व सैन्य

हवालदार व बहिर्जी नाईक.

प्रसिद्ध
शिवजी महाराज
शिवजी महाराज
शिवजी महाराज
शिवजी महाराज

जहागीर, पगार, सुव्यवस्था, आणि सुधारणा

“Shivaji’s greatness as a military leader never been contested, but his greatness as a civil administrator perhaps still more undoubted”.

शायस्ताखन: मामा

आपण विजेचा ? नहें, भवानी कटाड काँमळली !

शास्त केली.

जयसिंग पुरंदर व मुरारबाजी

मार्तिण्डभैव ! रुद्रभैव ! कालभैव ! प्रलयभैव !

(४८)

सला करावा हे उचित.

दरबार: दिवान-इ खास

काय समजतां ! कुणा दिव्यतां ? किसरलांत का वाधनळें ?

(५३)

“तुम देखो, तुम्हारा बाप देख्या, तुम्हारा पातशाही देख्या! मैं ऐसा आदमी हो जु मुझे गोर करने खडा रखो मैं तुम्हारा मनसीब छोड्या! मुझे खडा तो करीना सीर रख्या होता”!

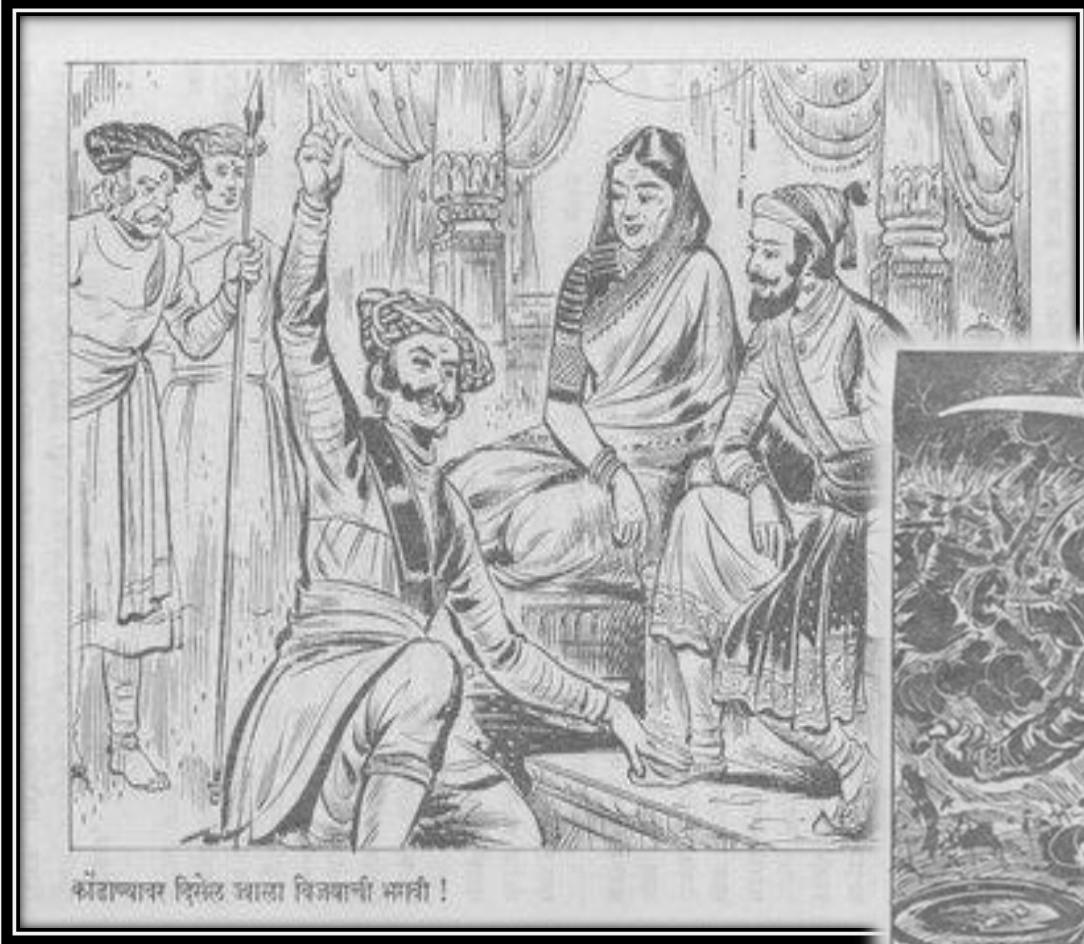
पेठारे

उदयोऽस्तु उदयोऽस्तु ! अंबिके उदयोऽस्तु !

राजा एकाएकी गायब झाला!

तानाजी

कॅटाप्यावर दिसेल ज्याला विजयान्नी भात्री !

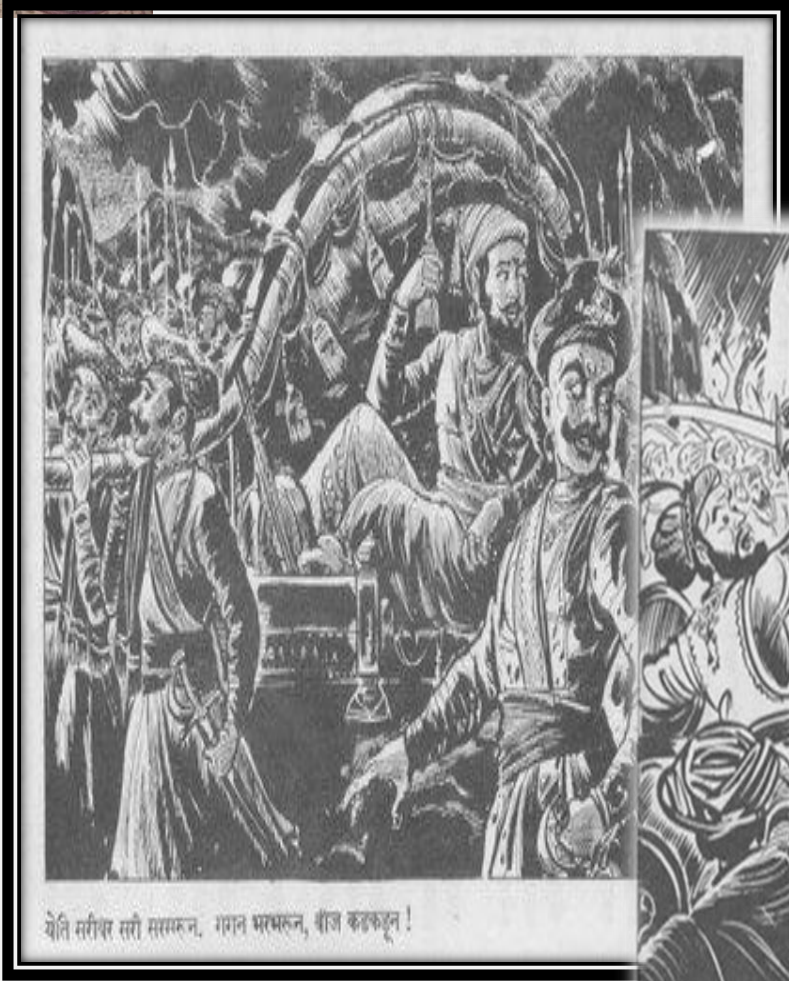
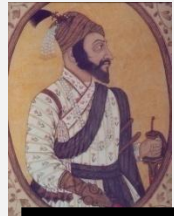

तुटून पडली बीज धिक्कर, वादळ-वणावा पिसाटला !

एक गड घेतला परंतु एक गड गेला!

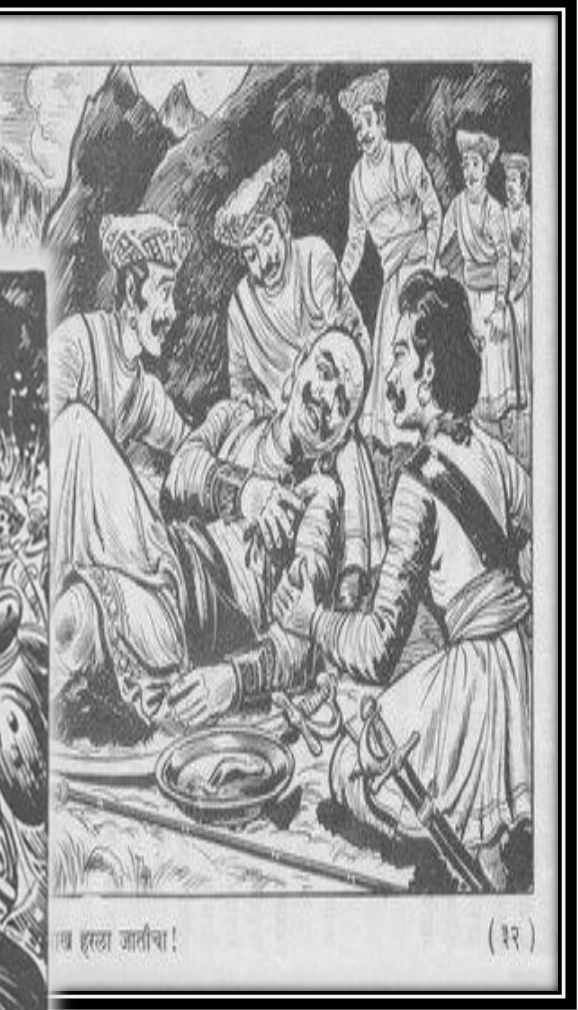
सिद्धी जौहर

येति सरीसर सरो सरासून. गगन भरसून, बीज काकडून !

इथेंच पडला बाघ खिडिला बाजिप्रभुंच्या छातीचा !

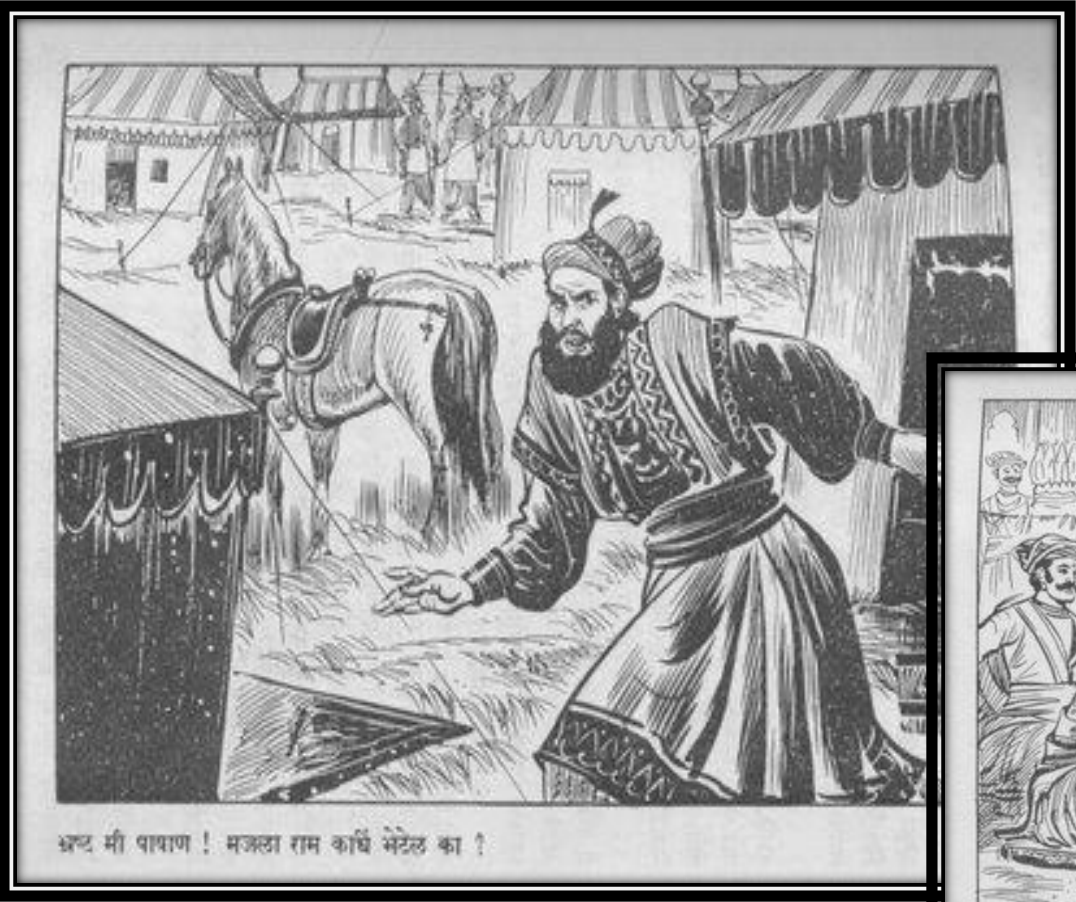
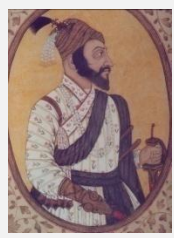

बाघ हरला जातीचा !

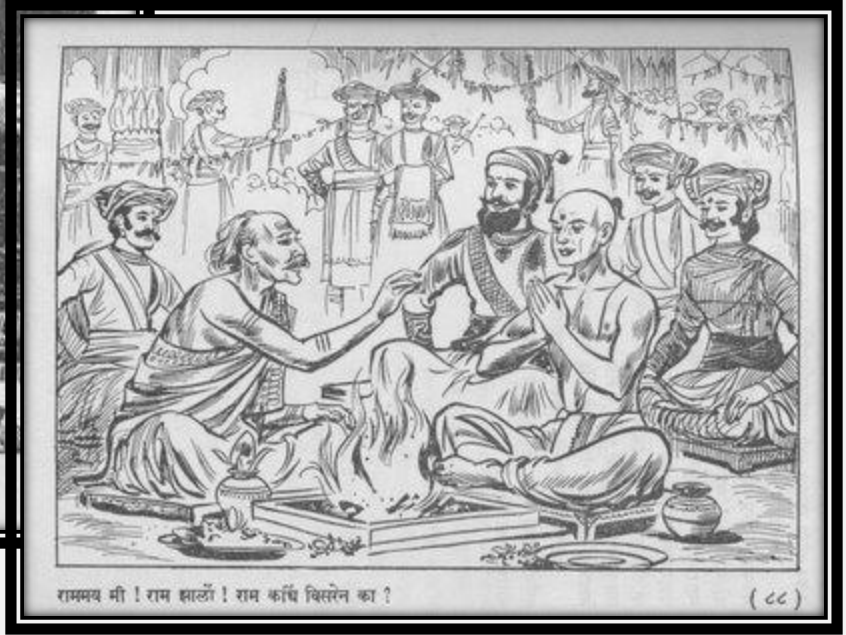
ते लोक तैसेच आहेत.

नेतोजी पालकर: सरनौबत

अप्य मी पापाण ! मज्जता राम कधि भेटेल का ?

राममय मी ! राम झालों ! राम कधि विसरेन का ?

(८८)

समयास कैसा पावला नाहीस?

सूरत

राजा खासा ... सडे सडे राउत उभे राहिले!

प्रतिष्ठा
स्ववर्षिण्या
श्रवदिता। शास्त्र
नेतिवमिषामुद
नप्यराजता

नौकादल

ज्याच्याजवळ आरमार त्याचा समुद्र.

शहाजी

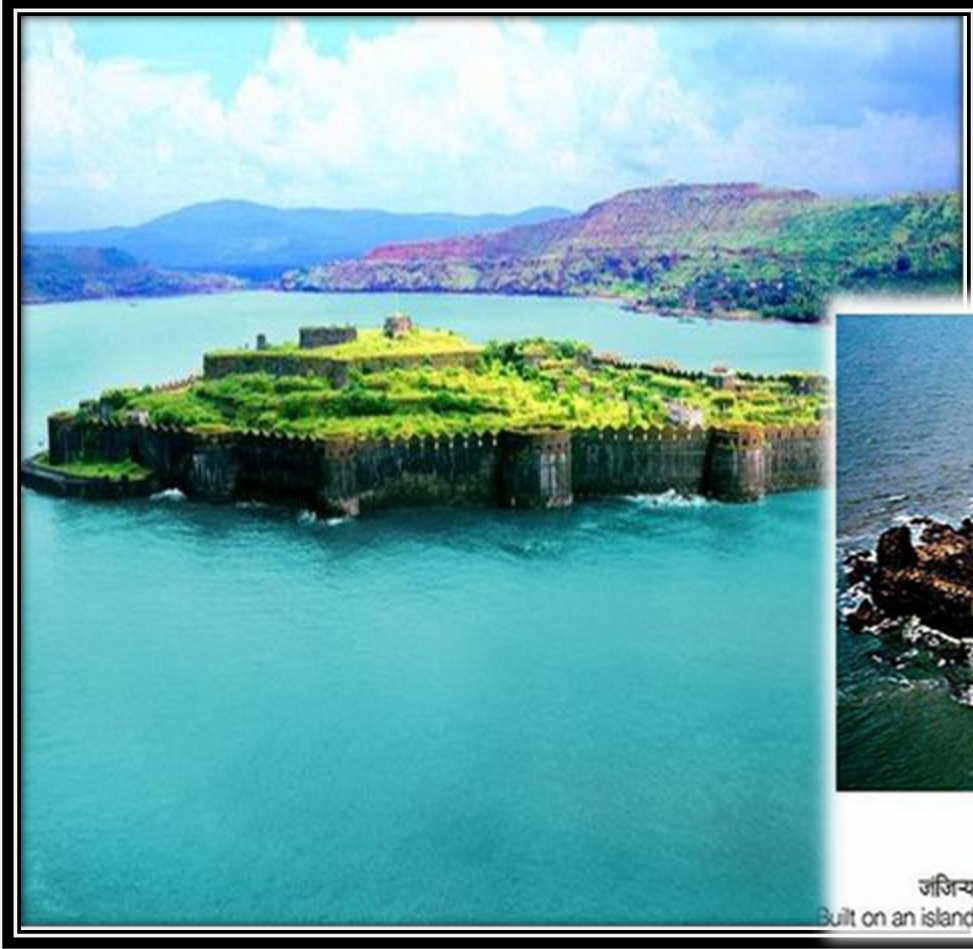
भडकले पाय ! कोंसले देव ! अन पाग केंकला मृत्युने !

(४२)

मजसारख्या पुत्राचा पराक्रम महाराज पहाते तरी उत्तम होते.
आपण आपला पुरुषार्थ कोणास दाखवावा?

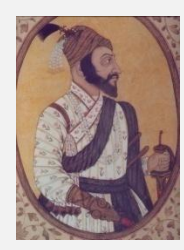
राजपुरीचे सिद्धी

पद्मदुर्ग | Padmadurg

जजिन्याल्ल शह देण्यासाठी शिवाजी राजांनी सागरा जवळ असलेल्या कांसा नावाच्या बेटावर हा दुर्ग उभारला.
Built on an island called 'Kansa', Shivaji Maharaj built this fort as a defensive measure against the Siddhis.

घरात जैसा उंदीर तैसा शत्रु!

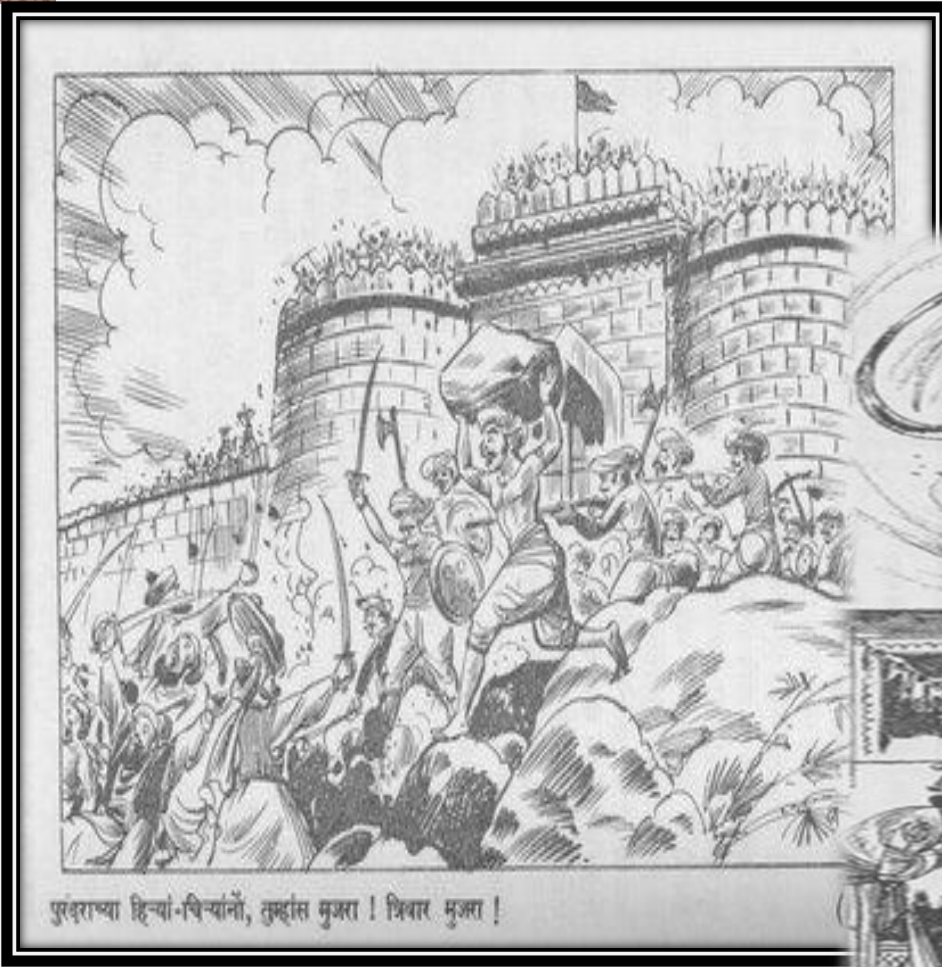
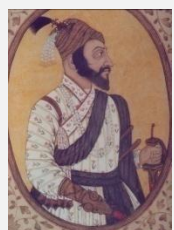
रायगड

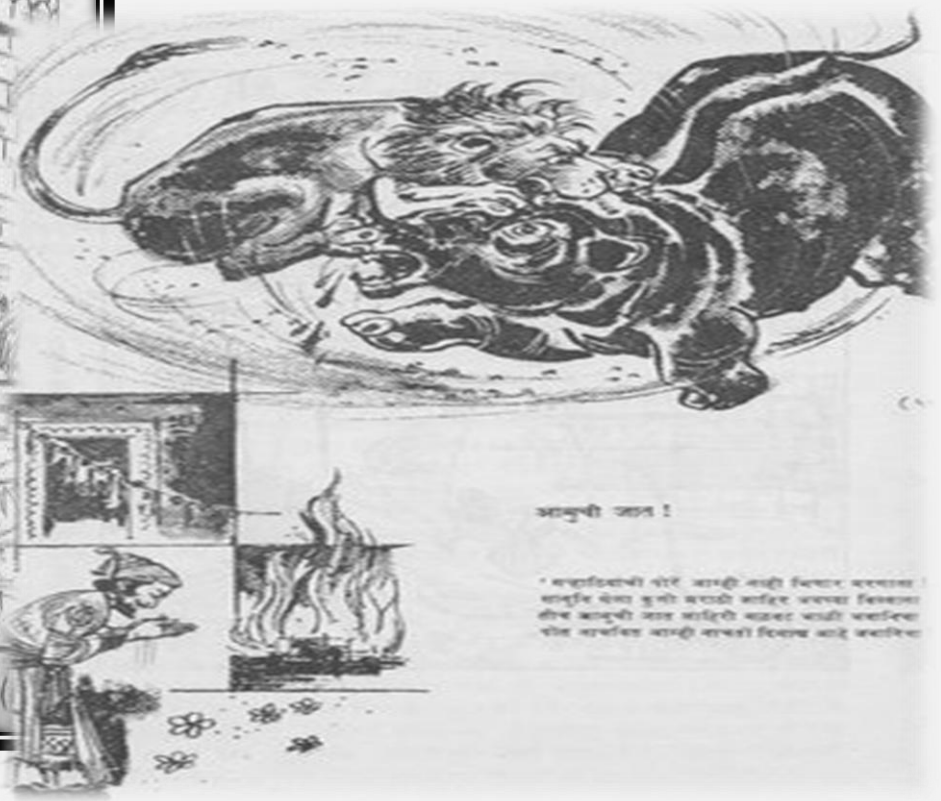
तक्तास जागा गड हाच करावा!

दिलेलखान

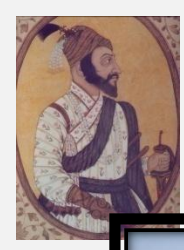
पुरवराच्या हिऱ्यां-चिऱ्यांनो, तुम्हांस मुजरा ! भिवार मुजरा !

आत्तुची जगत !

* महादिव्याची घरे, आत्तुची जगती विचार, महादिव्या !
आत्तुची जगत तुम्ही महादिव्या आदित, महादिव्या विचारता
कीच आत्तुची जगत आदितो महादिव्या आदितो महादिव्या
पेठ महादिव्या आत्तुची महादिव्या विचार, आदित महादिव्या

तांडात अंगोळी घालून एक घटका आच्छर्य केले!

सालेरीचे युद्ध

सूर्यराव: महाभारती जैसा कर्ण योद्धा त्याचे प्रतिभेचा, असा शूर पडला!

बहादुरखान

बहादुरखान पेंढीचे गुरु आहे!

अलंकारिक सभासद

उपमा १. मागे कौरवांचा क्षय पांडवी केला, असा वीरावीरांचा झगडा जाहला.

२. एक प्रहर टिपरी जैसी शिमग्याची दणाणते तैसे मावळे भांडीले.

रूपक – अफझलखानाने तुळजापूरची श्रीभवानी कुलदेवता महाराजांची, तीस फोडून, जातीयात घालून, भरडून पीठ केले.

अनुप्रास- जितेन लभते लक्ष्मी मृत्युनापी सुरांगनाः!
क्षण-विध्वंसिनी काय का चिंता मारणे रणे !!

प्रतापराव

नका दाखवुं तोंड आम्हाला ! गर्दिस मिळवा गनिमाला !

(७३)

नाही तर तोंड न दाखविणे!

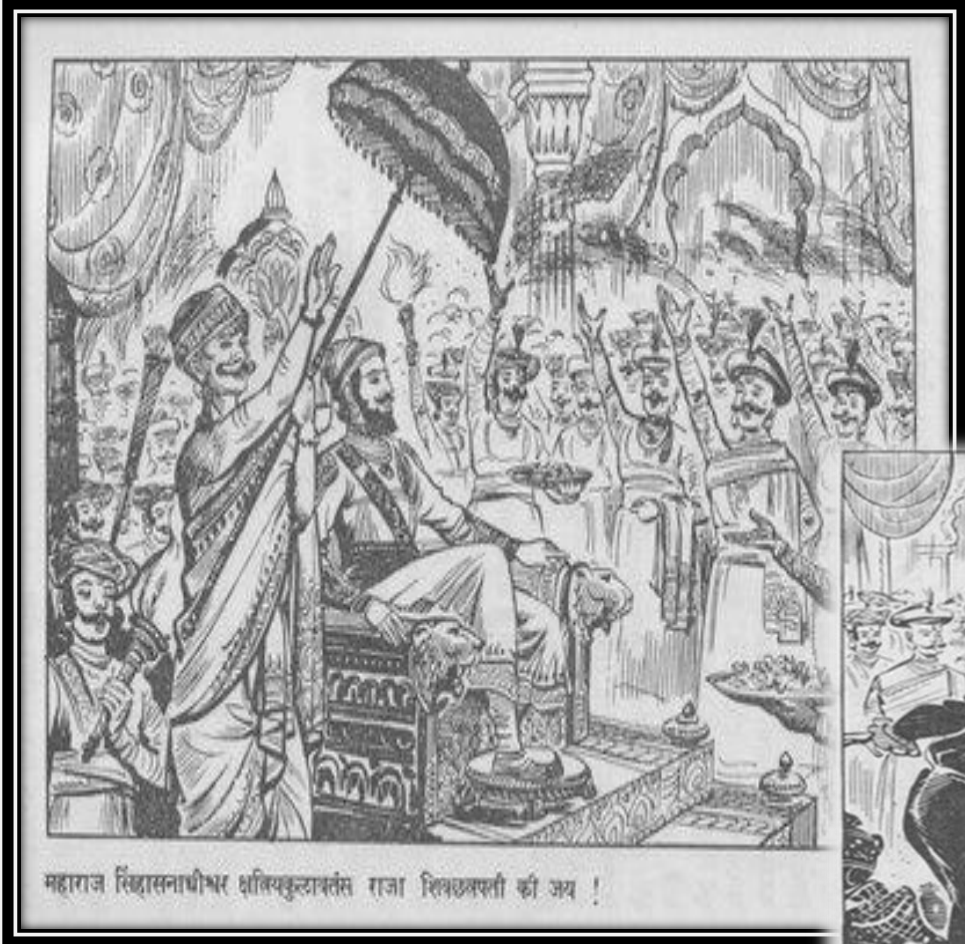
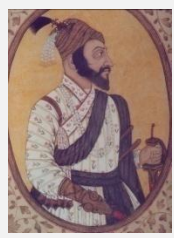
हंबीरराव

दिवी सराज्ये सरलेनवयि
हंबीरराव बाजी मोहिते {कार्यकार
६ न
१९२२-१९२७}

बरा शहाणा, मर्दना, सबुरीचा, चौकस शिपाई.. हंबीरराव नाव किताबती देऊन सरनोबती सांगितली!

राज्याभिषेक

महाराज सिद्धासनाधीभर क्षत्रियकुल्यवत्स राजा शिवछत्रपती की जय !

सर्वकल्याण शक्ति प्राप्त यत् सर्वे ज्ञेय आत्म्यानी ।

पुण्यश्लोक राजे!

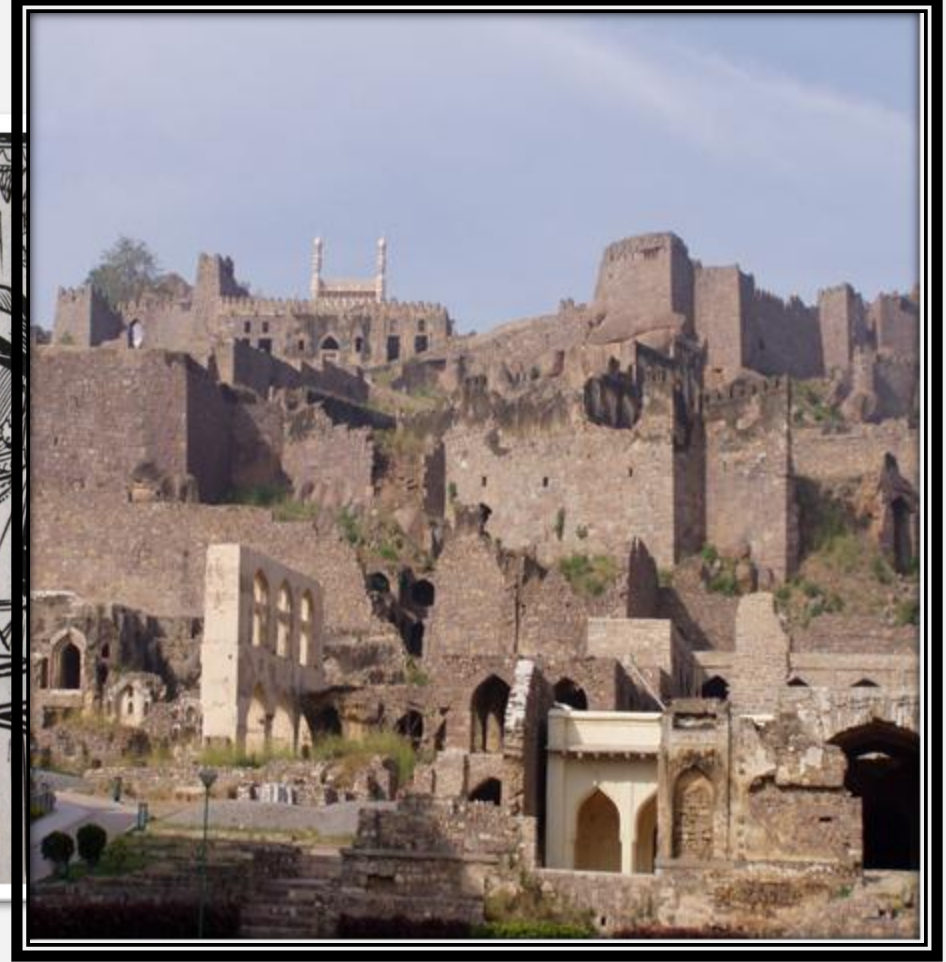
प्रसिद्ध
विविध
वदिता शास्त्र
नेत्रिविषयामु
सप्य राजता

अष्टप्रधान व शाकारंभ

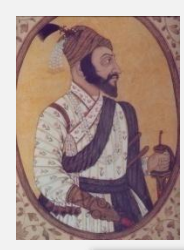

स्वस्ति श्री राज्याभिषेक शके!

दक्षिण दिग्विजय

दक्षिनियांची पातशाही तो राखली पाहिजे!

भाऊबंदकी

कधी न व्हावे पुरूप हा शप मराठी रस्ताला ?

(९१)

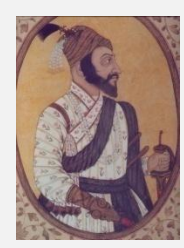
आमची बिरुदे अष्ट दिशेस लागली आहेत!

सिंहावलोकन

चालीस हजार होनांचा पुणे महाल त्यावरी एक क्रोड होणांचे राज्य पैदा केले!

महाप्रस्थान

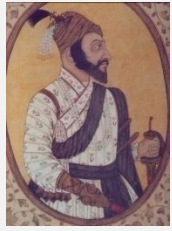
दिही गेली पुढे ! येंतों आम्ही देवा ! राग न घरावा ! लेंकुराखा !

(९५)

बहुत काय लिहिणे ही विनंती!

समाप्ति

प्रसिद्ध
सर्वव्यापि
शक्ति
नेत्रिबिम्बामुद्रा
सुखराजना

मोठें पुण्य जोडेल!

कवी भुषण

शेर शिवराज है!